

POSUDOK

pedagogických, vedeckovýskumných a publikačných aktivít
doc. PhDr. Juraja RUSNÁKA, CSc.
v súvislosti s vymenúvacím konaním za profesora

Na začiatku posudku, na vypracovanie ktorého som sa rád podujal, si dovoľujem poukázať na dvojzložkovú charakteristickú okolnosť. Vyplýva jednak z podkladovej dokumentácie, zákonne vyžadovanej ako príloha k žiadosti docenta Juraja Rusnáka o začatie inauguračného konania, a jednak z môjho dlhodobého poznania inauguranta. Mám na mysli viac než tridsaťročný nepretržitý, neurýchl'ovaný, kvalitatívne vzostupný vývin uchádzačových osobnostných črt, rozvíjanie tvorivých predpokladov a napĺňanie individuálne a spoločensky podmienených zámerov. Vyzdvihujem teoreticko-metodologicky pevnú lingvistickú, semiologickú a komunikačnú platformu, starostlivo zvažovanú a metodicko-technicky, prakticky a publikačne ob/hájenú medziodborovú prepojenosť podnetov, iniciatív a Rusnákových počínaní, a to napospol s prínosnými dotykmi a prienikmi uvedených súčastí v areáli odboru inauguračného konania. Takýto prirodzený odborný vývin, kvalifikačný rast a osobnostné dozrievanie vedno so zodpovedným obsiahnutím jazykovedného obzoru a spoznávaním časti inter- a transdisciplinárne štruktúrovaného sveta médií a mediálnej komunikácie umožnilo uchádzačovi pripravené, kriticky a predvídavo, pritom s prídavkom vedeckej opatrnosti a skromnosti vstupovať aj na menej známe vedeckovýskumné územia či priam neobjavené polia zvlnené odborne, spoločensky a eticko-kultúrne nástojčivými impulzmi a výzvami. Bez obáv z nadsadzovania konštatujem, že pri takomto mnohoročnom trasovaní sa mu darí putovať podľa zreteľných azimutov, dopracúvať sa k potvrdzujúcim, rozvíjajúcim či viacerým originálnym výsledkom a k nadhľadovým interpretáciám, a to obvykle s prípustným prierezovým profilom, príp. žiaducim integrujúcim vyústením.

Kariérny postup, pedagogické profilovanie a vedeckovýskumné cesty vrátane publikačných prejavov Juraja Rusnáka sú od polovice 80. rokov minulého storočia úzko späté s vysokoškolskými pracoviskami a najmä s prešovským akademickým prostredím. Na vtedajšej Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach so sídlom v Prešove v roku 1984 s výbornými výsledkami absolvoval vysokoškolské štúdium učiteľstva. Po vyše päťročnom, nie však epizodickom pôsobení na vtedajšej Vysokej škole technickej v Košiciach sa domovská, osobnostne a odborne veľmi dobre vybavená prešovská fakulta a katedra stala jeho trvalým vzdelávacím pracoviskom, vedeckovýskumnou základňou, priestorom na čínorodé kontakty a doteraz stálym učiteľským pôsobiskom. V podmienkach pracoviska odborne rástol, trpezlivo vystupoval po odbornom rebríčku, rozvážne hľadal, nachádzal a objavoval bádateľské témy, cieľavedome naplňal vzdelávacie povinnosti a dosahoval pedagogické méty. Nezabúdaj pritom na vyhraňovanie a predstavovanie vlastného záujmového areálu. Kontinuálne nadobúdaj, rozvíjal a upevňoval svoje vedeckovýskumné, metodologicko-metodické, didaktické a praktické skúsenosti. Som presvedčený, že túto cestu a hodnotné výsledky okrem jeho individuálnych daností ovplyvňuje *genius loci* a osobnosti späté s prešovským akademickým ovzduším. Inauguranta sa k nim hlási a pedagogickou prácou, vedeckovýskumnými záujmami, výsledkami a tvarovaním vlastnej vedeckej školy sa jednoznačne a plnohodnotne zaraďuje do tejto zostavy.

V hodnotiacom stanovisku k uchádzačovej žiadosti o vymenúvacie konanie z hľadiska legislatívnych zásad je povinnosťou posudzovateľa poukázať na dominantné línie vedecko-pedagogických a ďalších súvisiacich aktivít žiadateľa, patrične objektivizovať návrh a zdôrazniť výpovednú hodnotu celkového odporúčania. Podklady na splnenie tejto úlohy sú prehľadne, v zmysle zákonných ustanovení zaznamenané a spracované v dokladových

súčastiach inauguračného spisu. V kvantitatívnom spracovaní a požadovanom usporiadaní je ich poslaním argumentačne podporiť určujúce charakteristiky inaugurantovej osobnosti. V posudku rešpektujem kompozičné spracovanie, podrobnosť a informačnú nasýtenosť predložených údajov. Neopakujem ich; ponímam ich ako potrebný faktografický základ a uplatňujem nadobudnuté poznatky predovšetkým na vybudovanie požadovanej vzťahovo-hodnotiacej siete.

Doc. PhDr. Juraj Rusnák, CSc., si už v prvom desaťročí svojej profesionálnej kariéry overil tvorivé ambície a vytýčil hlavné motivicko-tematické a metodické kontúry vedeckovýskumných oblastí, v ktorých sa rozhodol pohybovať. V kapitole *Využitie exaktných metód pri analýze básnického textu Pavla Jozefa Šafárika* (súčasti vedeckej monografie *Dve štúdie o Pavlovi Jozefovi Šafárikovi*, Prešov 1995) venoval pozornosť P. J. Šafárikovi a metodologickému skeletu na interdisciplinárny prístup k poznaniu jeho diela. Uvedená cesta sa od počiatkov Rusnákovej vedeckovýskumnej tvorby preukazovala ako cieľavedomá, otvorená koncepcia s prínosnými možnosťami na výskum teórie komunikácie, semiotiky textu a postupne najmä žurnalistickej komunikačnej sféry, teoretických otázok elektronických médií a popkultúry. Koncepcia vymedzila trvalo prítomné a stabilné podložie knižných prác, vysokoškolských učebníc, vedeckých a odborných štúdií, článkov, recenzií, vedeckých vystúpení na domácich a zahraničných podujatiach a spoločenskej publicistiky. Tak sa utvoril presvedčivý rámec vedeckých projektov, ktoré J. Rusnák s tímami spolupracovníkov vrátane vedených a spolupracujúcich doktorandov vybuďoval, rozvíja, manažuje, vyhodnocuje a interpretuje výsledky.

Problematika elektronicky podmienenej mediálnej komunikácie a (mediálnej) kultúry v zrkadle jazykových analýz a interdisciplinarít vytvorila hlavný a návratný motív inaugurantových vedeckých syntéz. Uvedenú líniu poodhaľuje knižná monografická práca *„Správy z druhej ruky“: komunikačné stereotypy a ich fungovanie v médiách* (Prešov 2002). Procedurálne osobitosti programovania v elektronickej mediálnej sfére sú rozpracované vo vedeckej monografii *Nové trendy v programovaní elektronických médií* (Prešov 2019).

Docent J. Rusnák nepochybne prináleží k tým znalcom, ktorí na Slovensku dôkladne, polyfónne a vytrvalo sledujú účinky a vplyvy „mediálnej krajiny“ na spoločenský, skupinový a individuálny život a výsledky svojich tvorivých nasadení publikujú v cenných príspevkoch. Táto charakteristika sa viaže aj na vysokoškolskú učebnicu (oprávnené mala či mohla byť zaradená do žánru vedeckej monografie) *Homo popularis: homo medialis? Populárna kultúra v elektronických médiách* (Prešov 2013). Autor vystaval koncepciu a kompozíciu diela na antropokultúrnom podloží s korešpondujúcimi lingvokomunikačnými motívmi. Kniha prináša návrhy na rozvrstvenie masovej a populárnej kultúry, načrtáva novovzniknuté vzťahy medzi realitou a fikciou a zdôrazňuje dôležitosť e-médií ako pohotových a tvárných nosičov popkultúrnych médiovaných ideí, zámerov a cieľov. V texte nachádzame precízne úvahy o zmene mediálnej paradigmy z (audio)vizuálneho spôsobu komunikovania na virtuálno-haptický kód, o problematike moderovania a jej vývinových zmenách, o postavení a „výrobe“ tzv. mediálnych celebrit, o premenách žánru estrády a vplyvoch na masovú a populárnu kultúru. Publikácia potvrdzuje vzrastajúcu simulákovosť popkultúry, idealizovanie imidžu, nie reálnej podstaty stváňovaných objektov, a nezriedka agresívne formovanie a presadzovanie ústrednej figúry tzv. šaušpílera (vtieravého zabávača predvádzajúceho sa publiku, ktorý sa dožaduje uznania).

Predpolie na kontrastívne rozpracovanie nosných termínov v zmienenom diele autor vytvoril v skorších kolektívnych „slovníkových“ prácach *Interpretácia textov elektronických masových médií: stručný terminologický slovník* (Prešov 2004) a *Texty elektronických médií: stručný výkladový slovník* (Prešov 2010). Súbežné motívy a ďalšie podnety si našli a nachádzajú svoj publikačný priestor v hojne zastúpených kapitolách vo vysokoškolských učebniciach. V roku 2018 k nim pribúda výskumný záujem o detské publikum. Vo

výskumoch sa popri J. Rusnákoví aktivizuje jeho vedecká škola – (trinásti ukončení) doktorandi, z ktorých viacerí pôsobia na katedrovej pôde. Do reťazca trvalého a sústredeného teoretického a metodického záujmu prešovských bádateľských zostáv o komunikovanie dieťaťa/s dieťaťom v rozmanitých sociokomunikačných sieťach a sférach sa tak produktívne nadviaha jedno z ďalších ohniviek.

Nemožno neuviesť ani popularizátorský rozmer inaugurantovho pôsobenia. Popri odbornej knižnej práci *Textúry elektronických médií: vývoj a súčasný stav* (vyšla v dvoch vydaniach – Prešov 2009, 2010) a súboru odborných časopiseckých príspevkov zameraných na problematiku reklamy a rétorickej komunikácie je J. Rusnák najmä v 90. rokoch známy ako aktívny publicista – autor viac než stovky rozhlasových scenárov a relácií. Rozhlasovému prostrediu ostáva výskumne a praxeologicky verný dodnes.

Vo všeobecnejšom svetle a v metavednom videní medziodborové kontakty a presahy do aplikačných oblastí aj v inaugurantových aktivitách poukazujú na pokračujúcu integrovanosť humanitných a spoločenských, čiastočne aj prírodných a technických vied v podobe vedeckých syntéz. Inter- a transdisciplinárne prístupy si pritom vyžadujú zachovať pevnú metodologickú a interpretačnú platformu s jednotiacim potenciálom. V tomto prípade je ňou preukazne (všeobecná) jazykoveda.

Autor bezpečne prejavuje náležitú vedeckovýskumnú kompetenciu a rešpektuje metodické pozadie, ktoré si vyžaduje vedecká komunikačná sféra. V jeho prípade sa tento kľúčový charakterizačno-hodnotiaci konštituent sprítomňuje v troch okolnostiach. Jednak je to schopnosť fundovane vnímať predmet pozornosti cez teoretický i empirický priezor, rozvážne budované a uplatňované pojmovo-terminologické inštrumentárium, potrebné na patričné spriezačenie objektu, a napokon precízna metodická, analytická a interpretačná výbava ako zásadná podmienka na zodpovedné vedecké komunikovanie.

Racionálne vymedzená vedeckovýskumná orientácia, uchádzačove projektové počiny a publikačná produkcia sa prirodzene odtláča aj v jeho pedagogickom profile. J. Rusnák pôsobí v študijných programoch, v ktorých sa exponuje systémová a všeobecná jazykoveda, slovenský jazyk, jazykové a komunikačné štúdiá, interdisciplinárne vedy, mediálna komunikácia, mediálne štúdiá a mediálna kultúra. Uvedené odvetvia a špecializácie sú zakomponované do predmetovej ponuky vo všetkých stupňoch vysokoškolského štúdia. Zabezpečuje aj tvorbu a stará sa o zdokonaľovanie študijných programov, na koncepciách ktorých participoval, ktoré buduje a rozvíja. I jeho pričinením sú slovakistické jazykovo-komunikačné a masmediálne štúdiá na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity vrátane ich didaktických transformácií a praktických prejavov priaznivo vnímané v domácich a zahraničných vedeckých a pedagogických komunitách a uznávané v študentských generáciách. Obhospodarovanie takéhoto vzdelávacieho areálu si podobne ako pri Rusnákových vedeckovýskumných a publikačných zámeroch vyžaduje vynakladať značné úsilie na zodpovedné a prínosné zvládnutie didaktických a organizátorských povinností, programov a cieľov.

J. Rusnák popri samostatných počinoch vedecky, metodicky, organizačne, t. j. profesionálne a tvorivo funguje vo vedeckých spoločenstvách – vedeckých radách, redakčných radách, odborových komisiách, posudzovateľských, riešiteľských a expertných zostavách. Dobre poznajúc pracovné nasadenie pri príprave podkladov na opis integrovaného študijného odboru *mediálne a komunikačné štúdiá* (2018–19) som uvítal a rád som podporil jeho schválenie do zoznamu posudzovateľov v rámci Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo. Tieto danosti ho predurčujú na prijímanie súbežných, nepríliš viditeľných, ale z inštitucionálneho, odborného a vzťahového hľadiska zásadných úloh, povinností a poslaní. Jeho starostlivo pripravené komunikáty v ústnej i písomnej podobe – referáty, správy, posudky a pod. – okrem koncepčnosti a výpovednej hodnoty zaujmú čitateľným formulovaním postojov, vyargumentovanosťou problematiky a prezentáciou so značným

osobným zanietením vrátane jemných beletrizačných sklonov. Toto konštatovanie vzťahujem aj na jeho kongresové, konferenčné a ďalšie priame vystúpenia. Nielen, ale aj počas nich je Juraj Rusnák vždy kompetentným, tolerantným, spoločenským človekom, ktorý sa obozretne, s rozvahou a argumentačnou sebaistotou pohybuje vo vymedzenej časti vedeckého a kultúrneho sveta.

Prakticky vo všetkých odvetviach univerzitného života, ktoré kontúrujú trajektóriu vedca a vysokoškolského učiteľa, inaugurant vždy nachádzal a naďalej získava i vytvára vdáčne podnety. Prítomnosťou odbornej fundovanosti, pohotovosti a schopnosti neustále pôsobiť v centre vedeckého diania sa výsledky jeho vedeckovýskumného a pedagogického nasadenia s okolitým priestorom preukazujú vo vzájomnej podmienenosti. Viacrozmerne, pritom zbiehavo, so zreteľnou jednotiacou líniou obohacujú filologické, slovákistické, teoreticko-komunikačné bádania a stávajú sa podnetnými príspevkami do všeobecnej spoločensko-kultúrnej pokladnice.

Záver. Juraj Rusnák sa vo svojich vedeckovýskumných, pedagogických, publikačných a ďalších súbežných aktivitách kontinuálne predstavuje ako erudovaný odborník, schopný trvalo, presvedčivo a prínosne zaujímať zásadné vedeckovýskumné postoje k všeobecnojazykovedne determinovaným témam, problematike a výzvam. Systematicky preukazuje predurčenosť na identifikovanie, prípravu a prínosné uskutočňovanie hodnotných bádateľských zámerov. Má vyvinutú schopnosť viacrozmerne, metodicky dôkladne, predovšetkým cez lingvistické, teoreticko-komunikačné, mediálno-komunikačné a kulturológické priezory ponímať podstatu a komplexne uchopovať vybranú problematiku. Nadobudnuté zistenia a poznatky vie uvádzať do širších inter- a transdisciplinárnych vzťahov, medziodborových súvislostí a zovšeobecnení. Dokáže koncepčne ovplyvňovať rozvoj jazykovedy, projektovať, riadiť, uskutočňovať a vyhodnocovať vedecký výskum a primerane zaraďovať jeho výsledky do vysokoškolských študijných programov a predmetov. Svojou vedeckovýskumnou, pedagogickou a organizátorskou činnosťou prispieva k rozvoju poznania v odbore a k objasňovaniu vzťahov a súvislostí s inými odbormi, formuje trendy a v súlade so vzdelávacími aktivitami organizuje so spolupracovníkmi vedecké podujatia. Prináleží k vedecko-pedagogickým osobnostiam, ktoré reflektujú neodkryté, aktuálne a vždy premenlivé stránky medziľudských komunikačných interakcií v sociokultúrnom, inštitucionálnom, skupinovom a individuálnom poňatí, sú schopné ich teoreticky precízne a metodologicky podnetne spracúvať do vedecky prínosnej, didakticky priezračnej a spoločensky prospešnej podoby s patričným domácim a zahraničným vnímaním a ohlasom.

Nielen, ale aj uvedené skutočnosti a charakteristiky potvrdzujú, že o vymenovanie sa uchádza osobnostne vyspelý, vedecky fundovaný, odbornopopularizátorsky vybavený, metodicky a publikačne v domácej a zahraničnej komunite činný a dobre známy, pedagogicky a manažérsky schopný žiadateľ. Preto odporúčam, aby doc. PhDr. Jurajovi Rusnákoví, CSc., po úspešnom inauguračnom konaní a po splnení všetkých podmienok predpísaných vysokoškolskou legislatívou bol udelený vedecko-pedagogický titul *profesor* v odbore habilitačného konania a inauguračného konania *všeobecná jazykoveda*.

V Banskej Bystrici 15. 7. 2020

prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc.